

2. Тарусина Н. Н. Семейное право. Очерки из классики и модерна. Ярославль, 2009. – С. 129-138; она же. Брак по российскому семейному праву. М.: Проспект, 2010. – С. 67-74.
3. Хатнюк Н. С. Правова природа оспорюваних правочинів / Н. С. Хатнюк // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 5. – С. 77-80.
4. Цивільний Кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України, 2003. – № 40-44. – ст. 356.

*Стаднік Я. М.,
курсант 2-го курсу
факультету підготовки
фахівців слідства НАВС*

ДІЛОВА РЕПУТАЦІЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ ТА СПОСОБИ ЇЇ ЗАХИСТУ

Ділова репутация юридичної особи є її свого роду обличчям, яке дозволяє залучати нових партнерів, вигідні інвестиції, збільшувати кількість її клієнтів, а також сприяти освоєнню нових ринків. Тому будь-який негативний вплив на ділову репутацию може призвести до серйозних збитків компанії.

На сьогодні законом не закріплено тлумачення поняття «ділова репутация», але на практиці під цим поняттям розуміється сукупність підтвердженої інформації про особу, що дає можливість зробити висновок про професійні та управлінські здібності такої особи, її порядність та відповідність її діяльності вимогам закону.

Право на захист ділової репутации – це гарантована можливість особи на свій розсуд захищати суб'єктивне право на недоторканність ділової репутации від протиправних посягань інших осіб, скориставшись системою встановлених державою способів і засобів захисту, застосовуваних судом та іншими уповноваженими органами або самою особою для забезпечення реалізації й відновлення стану, який існував до порушення, а також на припинення дій,

якими порушується право на недоторканність ділової репутації, і відшкодування шкоди, заподіяної інтересам особи [1, с. 9]

Слід зазначити, що положення ЦКУ, які гарантують недоторканність ділової репутації юридичної особи, застосовуються за аналогією з тими, що регулюють даний інститут у контексті фізичних осіб, але враховуючи специфіку юридичної особи як особливого суб'єкта цивільних правовідносин [2].

Основним порушенням права на ділову репутацію юридичної особи є розповсюдження про неї неправдивих відомостей. В літературі це поняття називають «дифамацією» [3, с. 85], під якою розуміють будь-яке поширення компрометуючих відомостей. В залежності від відповідності поширених відомостей дійсності і суб'єктивного ставлення розповсюджувача до своїх дій, можна виділити наступні види дифамації: умисна недостовірна дифамація. Це поширення завідомо неправдивих ганебних відомостей або наклеп; ненавмисна недостовірна дифамація.

Для цивільно-правового захисту ділової репутації юридичної особи має значення лише сам факт поширення неправдивих відомостей незалежно від форми і способу передачі неправдивої інформації, кількості повідомлених осіб та умов ознайомлення з нею потерпілої організації. Не є обов'язковою ознакою поширення відомостей публічний характер їх повідомлення, оскільки висловлені навіть у присутності однієї особи, якої вони не стосуються, ці відомості тягнуть можливість їх спростування [4, с. 141].

Стосовно захисту ділової репутації організації, дослідниця Н. Ю. Нікулічева пропонує класифікувати його способи на: 1) способи, що забезпечують реалізацію права на ділову репутацію. Це може бути присікання дій, які порушують право, що може мати місце лише в тому випадку, якщо відомості, які містяться в нерозповсюджених джерелах, раніше були розповсюджені тим же способом і кваліфіковані судом як ті, що не відповідають дійсності і паплюжать ділову репутацію організації; 2) відновлення юридичного стану, яке існувало до порушення права. Сюди можна

віднести спростування, накладення обов'язку про публікацію відповіді на засіб масової інформації; 3) компенсація порушення права на ділову репутацію. Це такі способи як відшкодування збитків та компенсація шкоди [5, с. 21–22], які, на наш погляд, не є вичерпними.

Захист права на недоторканність ділової репутації здійснюється у судовому порядку, а саме, в позовному провадженні (якщо йдеться про відшкодування немайнової шкоди) або в порядку окремого провадження (якщо необхідно спростувати поширену неправдиву інформацію про юридичну особу). З заявою про захист ділової репутації може звернутися як сама юридична особа, щодо якої було допущено дане порушення прав, так і уповноважена нею особа.

Для захисту права на недоторканність ділової репутації можуть застосовуватися не тільки практично всі загальні способи, закріплені в ст. 16 ЦК України, але й спеціальні, зокрема, поновлення порушеного особистого немайнового права; право на відповідь та спростування недостовірної інформації; заборона поширення інформації, якою порушено особисті немайнові права. Застосування спеціальних способів захисту можливе паралельно із загальними, що надасть змогу уповноваженій особі більш ефективно захистити порушене право на недоторканність ділової репутації [1, с. 6].

Заява про захист ділової репутації має містити, зокрема, відомості про те, в який спосіб була поширена інформація, що порушує особисті немайнові права позивача (заявника), яка саме інформація поширена відповідачем (відповідачами), із зазначенням часу, способу й осіб, яким така інформація повідомлена, інші обставини, які мають юридичне значення, посилання на докази, що підтверджують кожну з таких обставин, а також зазначення способу, в який позивач бажає захистити своє порушене право.

Позовна заява (заява – в порядку окремого провадження) оплачується судовим збором за ставками, встановленими законодавством про судовий збір.

Як вже вище говорилося, позивач (заявник) може вимагати від відповідача здійснення однієї з таких дій (або одночасно кількох):

- спростування поширеної ним неправдивої інформації щодо позивача (заявника);
- надання відповіді;
- відшкодування немайнової шкоди.

Спростування є спеціальним способом захисту: його специфіка полягає в немайновому характері тих благ, які підлягають захисту, і в тому, що їх практично неможливо повернути до того рівня, який існував до порушення особистих немайнових прав.

Під поняттям «спростування» розуміється доведення неправильності, помилковості, хибності будь-чиїх тверджень, переконань або їх заперечення. Спростування має відбуватись, як правило, у формі, ідентичній поширенню інформації, а коли це неможливо чи недоцільно, – в адекватній чи іншій формі, з урахуванням того, що воно повинно бути ефективним. Крім того, спростування обов'язково має бути проведено або підписано особою, яка поширила неправдиву інформацію і цим порушила особисті немайнові права юридичної особи. У протилежному випадку застосовуються інші способи захисту – відповідь, висловлювання своєї думки тощо.

Ще одним спеціальним способом захисту юридичної особи в разі порушення її особистих немайнових прав внаслідок поширення про неї недостовірної інформації є право на відповідь. Відмінність між поняттями «спростування» та «відповідь» істотна: спростування є, по суті, добровільним визнанням факту поширення такої інформації (в цьому разі особа, права якої порушено, отримує право вимагати відшкодування збитків та компенсацію немайнової шкоди), тоді як відповідь таких правових наслідків не має.

І, нарешті, третім способом захисту є відшкодування немайнової шкоди. Виходячи з судової практики, розмір шкоди у кожному конкретному випадку визначається за результатами здійсненої за ухвалою суду експертизи, метою якої є встановлення розмірів такої шкоди, яку зазнала юридична особа.

Таким чином для відновлення порушеного права на ділову репутацію юридичної особи можливо застосовувати як загальні способи захисту, що забезпечують відновлення права, так і спеціальні засоби захисту, зокрема спростування недостовірної інформації.

Список використаних джерел:

1. Жидкова О. С. Цивільно-правовий механізм захисту права на недоторканність ділової репутації : Автореф.дис. ...канд. юр. наук : 12.00.03. / Харківський національний університет внутрішніх справ. – Х.: 2008. – 16 с.
2. Цивільний кодекс України : станом на 1 верес. 2013 р. : відповідає офіц. тексту. – Х. : Право, 2013. – 440 с.
3. Никуличева Н. Ю. Право юридических лиц на деловую репутацию и его гражданско-правовая защита : Дисс. ...канд.юр.наук : 12.00.03. / Российская академия наук Сибирское отделение Институт философии и права. – Новосибирск, 2004. – 177 с.
4. Рафиева Л. К . Условия и порядок гражданско-правовой защиты чести и достоинства граждан и организаций. // Вестник ЛГУ : Сер. Экономика, философии и права. – 1966, № 5. – Вып.1. – С. 139–144.
5. Никуличева Н. Ю. Право юридических лиц на деловую репутацию и его гражданско-правовая защита : Автореф.дисс. ...канд.юр.наук : 12.00.03. / Российская академия наук Сибирское отделение Институт философии и права. – Новосибирск, 2004. – 23 с.